

گروه آموزشی جغرافیا استان سیستان و بلوچستان

«نمونه سوالات مفهومی جغرافیا (۳)»

۱۴۰۳-۱۴۰۲

فهرست

- ۳..... درس اول: شهرها و روستاها
- ۴..... درس دوم: مدیریت شهر و روستا
- ۵..... فنون و مهارت های جغرافیایی ۱
- ۶..... درس سوم: ویژگی ها و انواع شیوه های حمل و نقل
- ۷..... درس چهارم: مدیریت حمل و نقل
- ۸..... فنون و مهارت های جغرافیایی ۲
- ۹..... درس پنجم: ویژگی ها و انواع مخاطرات طبیعی
- ۱۰..... درس ششم: مدیریت مخاطرات طبیعی
- ۱۱..... فنون و مهارت های جغرافیایی ۳

درس اول: شهرها و روستاها

۱- با توجه به مفهوم هسته اولیه برای سکونت‌گزینی در گذشته چه عواملی نقش داشته‌اند؟ با ذکر مثال نام ببرید.

پاسخ:

تمدن‌های اولیه در کنار رودهای دجله و فرات، نیل، کارون، سند و عواملی چون آب فراوان، آب و هوای ملایم و خاک حاصلخیز جلگه‌ها در سکونت‌گزینی نقش مهمی داشته است. (صفحه ۲)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- متداول‌ترین ملاک تشخیص شهر و روستا ملاک جمعیتی است، توضیح دهید چرا این ملاک در نواحی مختلف دنیا متفاوت است؟

پاسخ:

در برخی کشورهای اروپایی سکونتگاه‌هایی با بیشتر از ۲۰۰۰ نفر جمعیت، شهر محسوب می‌شوند اما در برخی کشورهای پر جمعیت آسیا، مانند چین و هند، روستاهایی با بیش از ۳۰۰۰۰ نفر جمعیت وجود دارند. به طور کلی شهرها از روستاها پر جمعیت‌ترند و تراکم جمعیت نیز در آنها بیشتر است. (صفحه ۶)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

درس دوم: مدیریت شهر و روستا

۱- حاشیه نشینی یکی از جلوه‌های اسکان غیر رسمی یا غیر قانونی است. نحوه شکل‌گیری آن را توضیح دهید؟

پاسخ:

وقتی مهاجران فقیر به شهرها وارد می‌شوند، با توجه به گران بودن قیمت زمین و خانه در شهر، به طور غیرقانونی مسکن‌هایی موقتی در حاشیه و اطراف شهر می‌سازند. (صفحه ۲۲)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- نقش هوشمندسازی را در مدیریت ترافیک شهری توضیح دهید؟

پاسخ:

در نواحی شلوغ شهر، حسگرها می‌توانند تصادفات یا جرائم خیابانی را به اطلاع پلیس و اورژانس برسانند. با هوشمندسازی مدیریت ترافیک می‌توان به رانندگان خودروها برای پرهیز از ورود به خیابان‌های پرترافیک یا پیدا کردن توقفگاه خالی و نظایر آن اطلاع‌رسانی کرد. (صفحه ۲۶)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

فنون و مهارت های جغرافیایی ۱

۱- برای مکان یابی یک مرکز خدماتی ناحیه روستایی به چه داده‌هایی در سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) نیاز داریم؟

پاسخ:

شیب زمین، جمعیت روستا و تراکم آن در نقاط مختلف، پوشش گیاهی، فاصله خانه‌ها، محدوده زمین‌های کشاورزی (صفحه ۳۹)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- در نقشه‌های سنتی و کاغذی قابلیت جمع آوری و ذخیره و تحلیل اطلاعات محدود است، برای حل این مشکل چه راهکاری مناسب است؟ توضیح دهید؟

پاسخ:

استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS)
سامانه اطلاعات جغرافیایی در واقع، سامانه‌ای رایانه‌ای برای مدیریت و تجزیه و تحلیل اطلاعات مکانی و جغرافیایی است که می‌تواند با سرعت و دقت زیاد حجم زیادی از اطلاعات را پردازش کند. (صفحه ۳۸)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

درس سوم: ویژگی ها و انواع شیوه های حمل و نقل

۱- یکی از جنبه‌های مختلف حمل و نقل، اهمیت اجتماعی آن است، در این زمینه توضیح دهید؟

پاسخ:

مردم برای جابه‌جا شدن بین محل کار و سکونت، دسترسی به مراکز درمانی و بهداشتی و آموزشی، شرکت در فعالیت‌های اجتماعی، هنری و فرهنگی و امور تفریحی و گذران اوقات فراغت به حمل و نقل مناسب نیاز دارند. حمل و نقل اهمیت بسزایی در ارتباط مردم و تبادل فرهنگی بین نواحی مختلف دارد. (صفحه ۴۴)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- کشتی‌های فله بر و کانتینری چه نوعی از کشتی‌هاست؟ چه کاربردهایی دارند؟

پاسخ:

کشتی‌های فله بر و کانتینری مهمترین انواع کشتی‌های باربری هستند. از کشتی‌های فله‌بر برای جابه‌جایی کالاهایی مانند نفت و گاز و مواد معدنی، مواد پتروشیمی و غلات استفاده می‌شود. (صفحه ۵۳)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

درس چهارم: مدیریت حمل و نقل

۱- دلایل انحراف و پیچ و خم راه‌ها موانع طبیعی یا عوامل انسانی می‌باشد. توضیح دهید؟

پاسخ:

دلایل انحراف و پیچ و خم راه‌ها ممکن است موانع طبیعی مانند رشته کوه‌ها، باتلاق‌ها و دریاچه‌ها یا عوامل انسانی مانند ساختمان‌ها، پل‌ها و جلوگیری از ایجاد ترافیک در برخی نقاط باشد. (صفحه ۵۹)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- چهار مورد از تأثیرات نامطلوب حمل و نقل بر محیط زیست را بنویسید؟

پاسخ:

۱- تغییرات آب‌وهوایی، انتشار گازهای گلخانه‌ای ۲- آلودگی هوا (کربن دی اکسید، کربن مونوکسید و ...)
۳- آلودگی آب (تردد کشتی‌ها و نفتکش‌ها در دریا و بنادر و ...) ۴- آلودگی صوتی (سروصدای خودروها، هواپیماها، قطار و ...)
۵- کاهش تنوع زیستی، تخریب پوشش گیاهی به منظور راهسازی و ... ۶- آلودگی منظر (انبوه موتورسیکلت‌ها، کانتینرها و ...) ۷- آلودگی و فرسایش خاک در اثر احداث جاده‌ها، تونل‌ها و ورود مواد نفتی و روغن به خاک (صفحه ۶۳)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

فنون و مهارت های جغرافیایی ۲

۱- استفاده از زمان واقعی یا ساعت محلی چه مشکلاتی را ایجاد می کند؟ برای حل این مشکل کشورها از چه راهکاری استفاده می کنند؟

پاسخ:

زمان واقعی یا ساعت محلی اختلالاتی در برنامه حرکت وسایل حمل و نقل و فعالیت های اقتصادی و باز و بسته شدن ادارات و کارخانه ها و... در داخل یک کشور و بین کشورها پدید می آورد. به همین سبب، کشورها به جای ساعت واقعی از ساعت رسمی یا استاندارد استفاده می کنند. (صفحه ۷۴)

(طراح سوال: رحیم ناروئی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- مردم جهان برای مسیریابی بیشتر از چه سامانه ای استفاده می کنند؟ توضیح دهید؟

پاسخ:

سامانه موقعیت یابی جهانی (GPS)

امروزه گیرنده های جی پی اس بر روی بیشتر گوشی های هوشمند تلفن همراه نصب شده است و مردم جهان برای مسیریابی از آن استفاده می کنند. (صفحه ۷۸)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

درس پنجم: ویژگی ها و انواع مخاطرات طبیعی

۱- رابطه شدت زمین لرزه را با فاصله از کانون زمین لرزه توضیح دهید؟

پاسخ:

شدیدترین تنش زمین لرزه در نقطه کانونی آن روی می دهد و هر چه از این نقطه فاصله بگیریم، از شدت تکان- های ناشی از زمین لرزه کاسته می شود. (صفحه ۸۴)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- حوضه های آبخیز از نظر شکل به سه گروه گرد، دراز و پهن تقسیم می شوند. الف) به نظر شما کدام گروه سیل خیزی کمتری دارد؟ ب) علت آن را بنویسید؟

پاسخ:

الف) هرچه حوضه درازتر و کشیده تر باشد، سیل خیزی آن کمتر است.
ب) در حوضه های کشیده، مدت زمان طولانی تری سپری می شود تا آب جاری مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند و در نتیجه آب سرشاخه ها به تدریج و به طور متوالی از حوضه تخلیه می شوند. (صفحه ۹۰ و ۹۱)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

درس ششم: مدیریت مخاطرات طبیعی

۱- به نظر شما در هنگام وقوع زلزله ساختمان‌های شهری بیشتر آسیب می‌بینند یا خانه‌های روستایی؟ با ذکر دلیل بنویسید؟

پاسخ:

خانه‌های روستایی زیرا مصالح به کار رفته در ساختمان‌های شهری نسبت به سکونتگاه‌های خشت و گلی روستایی مقاومت بیشتری دارند. ساختمان‌هایی که بر اساس اصول مهندسی ساخته می‌شوند، در زمان زلزله کمتر آسیب می‌بینند و تلفات انسانی کمتری به بار می‌آورند. (صفحه ۱۰۱)

(طراح سوال: محبوبه خسروشاهی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- در روش‌های سازه‌ای مدیریت پیش از وقوع سیل، شدت جریان آن چگونه محاسبه و تخمین زده می‌شود؟

پاسخ:

در این روش‌ها قبل از وقوع سیل، شدت جریان آن براساس روش‌های هیدرولوژی محاسبه و تخمین زده می‌شود. سپس، با به کارگیری روش‌های مهندسی و احداث سازه‌های مناسب، نسبت به هدایت، انحراف یا مهار سیل اقدام می‌شود. (صفحه ۱۰۴)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

فنون و مهارت های جغرافیایی ۳

۱- سنجنده های ماهواره ای چه طیفی از امواج الکترومغناطیسی را می توانند دریافت کنند؟

پاسخ:

سنجنده های ماهواره ها قادرند طیف های مرئی و نامرئی مانند مادون قرمز (فروسرخ)، ماوراء بنفش (فرا بنفش)، رادار و امواج ماکروویو را دریافت و ثبت کنند. (صفحه ۱۱۱)

(طراح سوال: رحیم نارویی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)

۲- تصاویر نرم افزار گوگل ارث در چه طیفی تهیه می شود و چه پدیده هایی را نشان می دهند؟

پاسخ:

تصاویر قرار داده شده در نرم افزار گوگل ارث اغلب در طیف مرئی تهیه شده اند و پدیده هایی را نشان می دهند که در سطح زمین با چشم قابل مشاهده اند. (صفحه ۱۱۲)

(طراح سوال: پروین یوسفی، استان سیستان و بلوچستان، شهرستان زاهدان)